

Geçici Koruma Altındaki Bireyler Özelinde Yabancı Uyruklu Bireylerin, Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Aracılığıyla, Sosyo-Ekonomik Dahil Edilmesi -REHBER-

Şubat 2024

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	4
TANIMLAR	6
PART A: YABANCI UYRUKLU BİREYLERİN TEKNOLOJİ GELİŞTİRME BÖLGELERİ ARACILIĞIYLA SOSYO-EKONOMİK DAHİL EDİLMESİ	7
1. Anlayış ve Farkındalık Yaratma	8
___ a. Dil Bariyeri	8
___ b. Kültürel Farklılıklar	8
___ c. Sosyal İçerme ve Entegrasyon	8
___ d. Yanlış Algı ve Stereotipler	9
2. Erişim ve Fırsatlar	9
___ a. Eğitim ve Öğrenim Fırsatları	9
___ b. Finans ve Kaynak Erişimi	9
___ c. Hukuki ve Yönetmelik Danışmanlık	10
3. Topluluk Oluşturma ve Ağ Kurma	10
___ a. Etkinlikler ve Toplantılar:	10
___ b. Mentorluk ve Destek	10
___ c. Çok Kültürlü Çalışma Ortamları	10
PART B: GEÇİCİ KORUMA ALTINDAKİ GİRİŞİMCİLER İÇİN TEKNOPARK SÜREÇLERİNE DAHİL OLMA	11
1. Girişimcilik ve Teknoloji Girişimciliği nedir?	11
2. Teknokent nedir?	11
3. Teknokentler girişimcilere hangi avantajları sunar?	12
4. Teknoparkta şirket kurmak için hangi adımlar izlenmelidir?	13
5. Türkiye’de hangi tür şirketler kurabilirim?	14
6. Türkiye’de şirket kurmak için hangi evraklar istenmektedir?	15
7. Türkiye’de şirket kurmak için yapılması gerekenler nelerdir?	16
8. Türkiye’de şirketim üzerinden girişimcilik desteklerinden faydalanabilir miyim?	17
PART C: İŞVERENLER İÇİN GEÇİCİ KORUNMA ALTINDAKİ GİRİŞİMCİLER ÖZELİNDE YABANCI UYRUKLU BİREYLERİN DAHİL EDİLMESİ	19
1. Türkiye’nin mültecilere sağladığı “geçici koruma” nedir?	19
2. Geçici koruma ne sağlamaktadır?	19

3. Geçici koruma altındaki kişiler nasıl çalışma izni alır?	19
4. Çalışma izni başvurusu şartları nelerdir?	20
5. İşveren tarafından çalışma izni başvurusu nasıl yapılır?	20
6. Çalışma izni başvurusu yaparken nelere dikkat edilmelidir?	22
7. Bağımsız çalışma izni nedir?	23
8. Hangi durumlarda çalışma izninden muaf olunabilir?	23
9. Geçici koruma altında bulunan kişiler hangi meslek gruplarında çalışamaz?	24
10. Çalışma izni başvurusunda ek yükümlülükler öngörülüyor mu?	24
11. Çalışma iznini alan bir kişi ne zaman çalışmaya başlayabilir?	25
12. Çalışma iznine sahip olan kişiler başka bir işyerinde çalışabilir mi?	25
13. Çalışma izni uzatılabilir mi?	26
14. Çalışma iznine sahip olan kişilerin hakları nelerdir?	27

GİRİŞ

ICMPD'ye göre Türkiye, 3,6 milyon geçici koruma altındaki Suriyeli (SuTP) nüfusu ile dünyanın en büyük mülteci nüfusunu barındıran ülke olarak karşımıza çıkmaktadır. 2013 yılında ülkemizde yürürlüğe giren 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu ve geçici koruma yönergesi çerçevesinde SuTP'lara sağlık, sosyal hizmetler, eğitim ve istihdam imkanları sunmaya devam etmektedir. Ayrıca uluslararası kuruluşlarda sağladıkları fonlar aracılığıyla SuTP'ları desteklemekte ve Türkiye'nin bu konudaki çalışmalarına katkı sunmaktadır. Göç ve etkileri süreci devam ederken insani yardım perspektifinde sosyo-ekonomik entegrasyona ve SuTP'ların geçimini destekleme süreci ön plana çıkmaya başlamıştır. Bu bağlamda SuTP'ların sosyo-ekonomik entegrasyonu için değer zinciri analizleri, işgücü piyasası değerlendirme çalışmaları ve girişimcilik desteği gibi faaliyetler, ekonomik büyümeye ve iş yaratma potansiyellerinin belirlenmesinde daha da önemli hale gelmiştir.

D-TECH4MigrEnt Projesi bu perspektiften yola çıkarak kurgulanmış ve hayata geçirilmiştir. D-TECH4MigrEnt Projesi, girişimcilerin fikir aşamasından, ürün geliştirmenin erken aşamalarına (TRL 1-3) kadar olan süreçlerinde desteklemeyi amaçlamaktadır. Bu destek, derin teknolojilere odaklanmakla birlikte altyapı ve teknik uzmanlık desteğiyle sağlanmaktadır. D-TECH4MigrEnt aynı zamanda SuTP'leri (Geçici Korunma Altındaki Suriyeliler) girişimcilik ile sosyo-ekonomik yaşama entegre ederek ülke ekonomisine ve SuTP'ların kendi geçimlerine katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

Projemiz, SuTP'lerin ve LHC'lerin (Ev Sahibi Toplulukların) derin teknoloji odaklı inovatif fikirlerini değerlendirerek ürün ve hizmetleri geliştirmelerine yönelik özel faaliyetler ve mentorluk oturumları sağlayarak yerel girişimcilik ekosistem oyuncularıyla entegrasyonlarını desteklemektedir. Bu entegrasyon sürecinde sektör temsilcileri, sanayi kuruluşları ve yatırımcılar gibi aktörler de yer almaktadır.

D-TECH4MigrEnt projesinin nihai beklenen sonucu, derin teknoloji ürünlerinin laboratuvarlardan-piyasaya ticarileştirilme riskini en aza indirmek, Türkiye'nin yüksek teknoloji inovasyon kapasitesini ve AB içindeki rekabet gücünü artırmaktır.

Teknoloji geliştirme bölgeleri, teknoloji girişimciliği ve inovasyonun kalbinin attığı yerler olarak bilinmekte ve sağladıkları etkileşim ve faydalar itibarıyla ön plana çıkmaktadır. Söz konusu çerçevede SuTP'nin teknoloji girişimciliğiyle sosyo-ekonomik entegrasyonunda da teknoloji geliştirme bölgeleri ve bu yapılarla etkileşimde olan firmalara büyük görev düşmektedir. "Geçici Koruma Altındaki Bireyler Özelinde Yabancı Uyruklu Bireylerin, Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Aracılığıyla, Sosyo-Ekonomik Dahil Edilmesi" konusundaki rehber buradan yola çıkarak planlanmış ve hazırlanmıştır. Süreci teknoloji girişimleri ve SuTP olmak üzere 2 taraflı ele alan bu rehber, SuTP'ların süreçte daha doğru ve kolay ilerleyebilmelerini sağlamayı hedeflemektedir.

Rehberin oluşmasında; literatürel araştırmanın yanı sıra ekosistem paydaşları ve SuTPlardan oluşan iki farklı grupta gerçekleştirilen arama toplantıları ve insani yardım alanında çalışan profesyonellerin saha deneyimlerinden yararlanılmıştır.

TANIMLAR

Arayüz Kurum: Üniversite-Sanayi işbirliğinde aktif rol oynayarak Ar-Ge'den ticarileştirmeye giden süreçleri yöneten ve süreçteki kurumlar arasında bağlantıyı sağlayan Teknoloji Transfer Ofisi, Teknoloji Geliştirme Bölgesi vb. kurumlardır.

Teknoloji Transfer Ofisi: Araştırma sonuçlarının ürüne dönüşmesi süreçlerine destek veren üniversiteler altında farklı şekillerde yapılaşmış arayüz birimleridir.

Teknoloji Geliştirme Bölgesi: Yüksek/ileri teknoloji kullanan ya da yeni teknolojilere yönelik firmaların, belirli bir üniversite veya yüksek teknoloji enstitüsü ya da Ar-Ge merkez veya enstitüsünün imkanlarından yararlanarak teknoloji veya yazılım ürettikleri/geliştirdikleri, teknolojik bir buluşu ticari bir ürün, yöntem veya hizmet haline dönüştürmek için faaliyet gösterdikleri ve bu yolla bölgenin kalkınmasına katkıda bulundukları, aynı üniversite, yüksek teknoloji enstitüsü ya da Ar-Ge merkez veya enstitüsü alanı içinde veya yakınında; akademik, ekonomik ve sosyal yapının bütünleştiği siteyi veya bu özelliklere sahip teknoparkı ya da teknokenti, ifade eder.¹

Geçici Koruma: Geçici koruma altındaki bireyler, savaş, çatışma, zulüm, doğal afet veya diğer acil durumlar nedeniyle ülkelerini terk etmek zorunda kalan kişilerdir. Bu insanlar, koruma ve insani yardım için başka bir ülkeye veya bölgeye sığınan mülteciler, sığınmacılar veya diğer benzer statülerdeki kişiler olabilir. Geçici koruma altındaki bireyler, sığınmacılar gibi daha uzun süreli bir koruma durumuna girene kadar belirli bir süre boyunca korunurlar. Bu kişiler, insan haklarına saygı gösterilmesi, temel insani ihtiyaçların karşılanması ve uygun şekilde muamele edilmesi gereken uluslararası hukukun koruması altındadırlar.

¹ <https://teknopark.sanayi.gov.tr/Home/FaqList>

PART A: YABANCI UYRUKLU BİREYLERİN TEKNOLOJİ GELİŞTİRME BÖLGELERİ ARACILIĞIYLA SOSYO-EKONOMİK DAHİL EDİLMESİ

"Sosyal dâhil etme", toplumun tüm kesimlerinin eşit fırsatlara, haklara ve kaynaklara erişebilmesini sağlamayı amaçlayan bir kavramdır. Bu kavram, toplumun her bireyinin ve grubunun katılımını teşvik eder ve dezavantajlı grupların ayrımcılığa uğramadan topluma tam olarak katılmasını hedefler.

Sosyal dâhil etme, ekonomik, sosyal, kültürel ve siyasi boyutlarda gerçekleşebilir. Bu kavram, bir toplumun sürdürülebilir kalkınması için önemlidir çünkü eşitlik, adalet ve insan haklarına saygı temelinde daha güçlü ve kapsayıcı bir toplum oluşturmayı amaçlar. Sosyal dâhil etme politikaları ve uygulamaları, toplumsal çeşitliliği ve farklılıkları değerlendirir ve herkesin potansiyelini gerçekleştirebileceği bir ortam oluşturmayı hedefler.

Günümüz iş dünyasında uluslararasılaşma olmazsa olmaz yaklaşımlardandır. Bu noktada ülkemizde yabancı uyruklu bireylerin iş dünyasında her geçen gün daha aktif rol aldıkları açıkça söylenebilmektedir. Bu durumdan en olumlu şekilde yararlanmak, uygun çalışma ortamlarının sağlanması ile mümkün olabilmektedir.

Arayüz kurumlar her ne kadar ağırlıklı olarak ekonomik süreçlerle ilgilense de girişimcilik ve yenilikçilik ekosisteminin önemli aktörleri olarak, bireyler, girişimciler, araştırmacılar vb. aktörler için önemli bir ekosistem oluşturmaktadırlar. Bu sebeple özellikle yabancı uyruklu bireyler özelinde, sosyal dahil etme boyutlarında da arayüz kurumlara çeşitli sorumluluklar düşmektedir.

Yabancı uyruklu bireylerin sosyo-ekonomik dahil edilmesinin karşılıklı öğrenme süreci olduğu unutulmamalıdır. Bu konuda atılacak adımlar sadece yabancı uyruklu bireylere değil, teknopark ekosisteminde yer alan tüm bireyler için bir gelişme sürecidir.

1. Anlayış ve Farkındalık Yaratma

a. Dil Bariyeri

Entegrasyon için önde gelen konulardan biri dil bariyeridir. Dil insanların daha kolay ve etkili iletişim kurmalarını sağlamaktadır. Kurumsal anlamda çok dilli olmak uluslararasılaşmanın öncelikli parametrelerindendir. Yabancı uyruklu bireylerin entegrasyonunu hızlandırma ve bu konudaki motivasyonu arttırmada da oldukça önemlidir. Arayüz yapılar tüm süreçlerini çok dilli tanımlamalı, bilgi, belge ve dokümanlarını bu şekilde hazırlamalıdır. Bu sayede tüm bireylerin eşit şartlarda süreçlere erişimi ve süreçlerden yararlanması sağlanmış olacaktır.

b. Kültürel Farklılıklar

Kültürel farkındalık, yabancı uyrukluları dahil etmek için önemli bir başlangıç noktasıdır. Bu, yabancı uyruklu bireylerin kökenini, ülkelerinin tarihini, sosyal yapısını, dini inançlarını ve kültürel özelliklerini içeren kapsamlı bir anlayış gerektirir. Söz konusu bilgi, yabancı uyruklu bireylerle daha etkin iletişim kurmayı ve onların ihtiyaçlarına ve duyarlılıklarına daha iyi yanıt verilmesini sağlar. Kültürel farkındalık eğitimleri, arayüz kurumlarının çalışanlarının ve yöneticilerinin, yabancı uyruklu bireylere nasıl yaklaşacaklarını belirlemede önemli bir adımdır.

c. Sosyal İçerme ve Entegrasyon

Yabancı uyruklu bireylerin toplumla uyum sağlaması ve ekonomiye aktif katılım göstermeleri hem yabancı uyruklu bireylerin refahı hem de ev sahibi toplumun sosyal ve ekonomik gelişimi açısından hayati öneme sahiptir. Sosyal içerme ve entegrasyon, yabancı uyruklu bireylere iş ve eğitim imkanları sunarak, onların toplumda yer bulmalarını ve bağımsız bir yaşam kurmalarını kolaylaştırır. Bu sürecin başarılı olabilmesi için, yerel toplumların yabancı uyruklu bireylere açık ve destekleyici bir tutum sergilemesi gerekmektedir. Bu süreç diğer unsurlarla birleştirilerek etkin bir şekilde gerçekleştirilebilir. Sosyal içerme ve entegrasyonun, sadece teknoloji geliştirme bölgeleri yönetici şirketlerinin değil, bu yapılar içerisinde bulunan tüm firmalar ve bireylerle ele alınması gereken bir süreç olduğu unutulmamalıdır.

d. Yanlış Algı ve Stereotipler

Yabancı uyruklu bireylere yönelik yaygın yanlış algılar ve stereotipler, toplumsal kutuplaşmayı artırabilir ve entegrasyon çabalarını baltalayabilir. Kamuoyu bilgilendirme kampanyaları, hikaye anlatıcılığı, medya işbirlikleri ve eğitim programları aracılığıyla bu yanlış algıları yıkmak, daha kapsayıcı ve anlayışlı bir ekosistem oluşturmada kritik bir adımdır. Gerçekleştirilen çok dilli ve çok kültürlü faaliyetler ile bireylerin daha fazla diyalog kurmaları ve birbirlerini tanımaları sağlanmalı, bunun için ekstra özen gösterilmelidir.

2. Erişim ve Fırsatlar

a. Eğitim ve Öğrenim Fırsatları

Teknoparklarda çalışanlara ve girişimcilere yönelik teknoloji ve girişimcilik eğitimleri, dil kursları ve çevrimiçi öğrenim kaynaklarının sunumu, onların kariyer hedeflerine ulaşmalarına yardımcı olur. Bu tür etkinliklerin de birçok faaliyet ve çalışmada olduğu gibi çok dilli ve çok kültürlü planlanması oldukça önemlidir. Bu sayede hem teknopark ekosistemi içindeki etkileşim üst seviyeye çekilirken hem de yabancı uyruklu bireylerin adaptasyonu hızlandırılabilir. Çeşitli eğitim ve öğretim programları, yabancı uyruklu bireylerin ev sahibi ülkenin iş dünyasına ve sosyal hayatına entegre olmalarını destekler.

b. Finans ve Kaynak Erişimi

Girişim finansmanı, hibe programları ve yatırım fırsatlarına erişim, teknopark ekosistemindeki tüm girişimci ve girişimci adayları için kritik öneme sahiptir. Ayrıca, mentorluk programları ve profesyonel ağlara erişim, bu bireylerin işlerini başarılı bir şekilde kurmalarına ve büyütmelerine yardımcı olur. Yabancı uyruklu bireylerin ise, ev sahibi toplum bireylerinden farklı başka ihtiyaçlarının da olduğu unutulmamalıdır. Bu süreçler tanımlanır veya aktarılırken, yabancı uyruklu bireylerde dikkate alınmalı, süreçlerin tanımlanmasından, formların dizaynına ve mentörlerin atanmasına kadar tüm detaylar göz önünde bulundurulmalıdır.

c. Hukuki ve Yönetmelik Danışmanlık

Yabancı uyruklu bireylerin, özellikle de girişimci ve girişimci adaylarının karşılaşılabilecekleri yasal prosedürler, izinler ve belgeler konusunda danışmanlık, iş kurma sürecinin önemli bir parçasıdır. Hukuki, mali ve yönetmelikle ilgili rehberlik, onların operasyonlarını düzgün bir şekilde yürütmelerini sağlar. Sadece teknopark süreçleri değil, ulusal süreçler hakkında da yabancı uyruklu bireyler arayüz uzmanları tarafından yeterli ve doğru yönlendirilebilmelidir.

3. Topluluk Oluşturma ve Ağ Kurma

a. Etkinlikler ve Toplantılar:

Networking etkinlikleri, işbirliği toplantıları, konferanslar ve seminerler gibi organizasyonlar, yabancı uyruklu girişimcilerin ve ev sahibi toplum bireylerinin birbirleri ve yerel iş dünyası temsilcileriyle tanışmalarını sağlar. Bu tür etkinlikler, bilgi ve fikir alışverişini teşvik etmesinin yanı sıra aynı zamanda bir kültürlerarası öğrenme sürecidir de. Bu sebeple, bu tarz etkinliklerin tanımlanması ve hazırlanmasından çok dilli ve çok kültürlülüğe özen gösterilmesi, etkinliklerin sosyo-ekonomik entegrasyona olan katkısını arttıracaktır.

b. Mentorluk ve Destek

Tecrübeli girişimcilerle mentorluk programları, yabancı uyruklu girişimcilere rehberlik ve destek sağlar. Bu, söz konusu bireylerin iş yönetimi, pazarlama ve diğer önemli beceriler konusunda bilgi ve tecrübelerini geliştirmelerine yardımcı olmalarının yanı sıra bulundukları ülkedeki ticaret kültürünü de tanımlarına katkı sağlamaktadır.

c. Çok Kültürlü Çalışma Ortamları

Çeşitliliğe açık ve çok kültürlü çalışma ortamları, yabancı uyruklu bireyler ve ev sahibi toplumun birbirlerinden öğrenmelerine ve birlikte çalışmalarına olanak tanır. Bu tür ortamlar, yenilikçilik ve yaratıcılığı teşvik eder, aynı zamanda sosyal uyumu ve karşılıklı anlayışı artırır. Teknoloji geliştirme bölgelerinde bu etkileşimi üst seviyeye çıkartacak ortam ve etkinlikler ekosistemin güçlenmesi ve hızla büyümesine katkı sağlayacaktır.

PART B: GEÇİCİ KORUMA ALTINDAKİ GİRİŞİMCİLER İÇİN TEKNOPARK SÜREÇLERİNE DAHİL OLMA

1. Girişimcilik ve Teknoloji Girişimciliği nedir?

Girişimcilik, yeni bir iş kurmak, geliştirmek veya büyütmek için yaratıcı ve yenilikçi bir yaklaşım kullanmaktır. Bu, bir iş fikrini keşfetmek, iş planı oluşturmak, kaynaklar elde etmek, işi başlatmak ve yürütmek, riskleri yönetmek ve başarılı bir şekilde büyütmek için gerekli olan beceri, bilgi ve kaynakları kullanma sürecini içerir.

Teknoloji girişimciliği, teknolojinin kullanımı veya geliştirilmesi yoluyla yeni bir iş geliştirme sürecidir. Bu, teknolojik yeniliklerin kullanılması veya teknolojik ürünler veya hizmetlerin geliştirilmesi yoluyla bir iş kurmak veya büyütmek için kullanılır. Teknoloji girişimciliği, özellikle son yıllarda, internet, yapay zeka, blok zinciri, bulut bilişim ve diğer teknolojik yeniliklerin kullanımıyla birçok başarılı şirketin kurulmasına yol açmıştır. Teknoloji girişimcileri, ürünlerini veya hizmetlerini geliştirirken ve pazarlamaya hazırlarken teknolojik trendleri ve müşteri ihtiyaçlarını yakından takip ederek rekabet avantajı elde etmeye çalışırlar.

2. Teknokent nedir?

Teknokent, Türkiye'deki üniversite ve araştırma kurumlarına yakın konumda bulunan teknoloji geliştirme bölgeleridir. "Teknokent" kelimesi, "teknoloji" ve "kent" kelimelerinin birleşiminden oluşur. Teknokentler, öncelikli olarak bilimsel araştırma, teknoloji geliştirme ve yenilikçi projelerin desteklendiği, bilgi ve teknoloji transferinin sağlandığı yerlerdir. Teknokentlerde, üniversite ve araştırma kurumlarında yapılan bilimsel çalışmaların ticarileştirilmesi ve endüstriye uygulanması hedeflenir. Burada faaliyet gösteren şirketler, üniversitelerin bilimsel birikiminden ve araştırma altyapısından faydalanarak, yeni ürünler ve teknolojiler geliştirebilirler. Aynı zamanda teknokentler, firmalar arasında iş birliği ve ortak projelerin gerçekleştirilmesini teşvik eder. Teknokentler, girişimcilerin yenilikçi fikirlerini hayata geçirebilecekleri, Ar-Ge

çalışmalarını sürdürebilecekleri ve ticarileştirme süreçlerini yönetebilecekleri bir ekosistem sunar. Bu bölgelerdeki firmalara genellikle vergi avantajları, destek programları, altyapı imkanları ve danışmanlık hizmetleri gibi teşvikler sağlanır. Türkiye'de birçok üniversite ve araştırma kurumu, bünyelerinde teknokentler oluşturarak bilimsel araştırma ve teknoloji geliştirme faaliyetlerini desteklemektedir. Teknokentler, yenilikçilik, Ar-Ge ve teknoloji odaklı bir ekonomiye geçiş sürecinde önemli bir rol oynamaktadır.

3. Teknokentler girişimcilere hangi avantajları sunar?

Teknokentler, girişimciler için bir dizi avantaj sunarak girişimcilik faaliyetlerini destekler. Teknokentlerin girişimcilik için sunduğu bazı avantajları aşağıdaki gibi gruplayabiliriz;

Altyapı ve Kaynaklar; Teknokentler, girişimcilere modern altyapı, ofis ve laboratuvar alanları, teknik ekipmanlar ve kaynaklara erişim imkanı sağlar. Bu, girişimcilerin işlerini yürütmek ve Ar-Ge faaliyetlerini gerçekleştirmek için gerekli olan fiziksel ortamı sunar.

Bilgi ve Deneyim Paylaşımı; Teknokentlerdeki girişimciler, üniversiteler ve araştırma kurumları ile yakın işbirliği içinde olurlar. Bu, girişimcilerin akademik bilgiye, uzmanlık alanlarına ve deneyimlere erişmelerini sağlar. Teknokentler, mentorluk programları, eğitim seminerleri ve iş danışmanlığı gibi kaynaklarla girişimcileri destekler.

Finansal Destek; Teknokentler, girişimcilere finansal destek sağlayabilecek kaynaklara erişim imkanı sunar. Bu kaynaklar arasında devlet destekleri, teşvikler, hibe programları, risk sermayesi fonları ve özel yatırımcılar bulunabilir. Teknokentler, girişimcilerin projelerini finanse etmelerine ve büyütmelerine yardımcı olur.

Fikri Mülkiyet Hakları; Teknokentler, fikri mülkiyet hakları konusunda girişimcilere destek sağlar. Araştırma sonuçlarına dayanan yeni buluşlar, patentler ve ticari markalar için danışmanlık ve hukuki destek sunarlar. Bu, girişimcilerin yenilikçi fikirlerini korumalarına ve ticarileştirmelerine yardımcı olur.

İş Ağları ve Pazarlama Olanakları; Teknokentler, girişimcilerin iş ağlarını genişletmelerine ve potansiyel ortaklar, müşteriler ve tedarikçilerle bağlantı

kurmalarına yardımcı olur. Teknokentlerde düzenlenen etkinlikler, konferanslar ve fuarlar, girişimcilere pazarlama ve tanıtım fırsatları sunar.

Uluslararası İşbirlikleri; Teknokentler, uluslararası işbirlikleri ve ortak projeler yoluyla girişimcilerin küresel pazara açılmalarını teşvik eder. Yabancı ülkelerdeki teknokentlerle işbirliği imkanları sunarak, girişimcilerin uluslararası ağlar kurmalarını ve yeni pazarlara ulaşmalarını sağlar.

Bu faktörler bir araya geldiğinde, teknokentler girişimcilerin işlerini başlatmaları, büyütmeleri ve inovasyon odaklı faaliyetlerini sürdürmeleri için uygun bir ortam sunar. Teknokentler, girişimcilerin başarı şansını artırmak ve yenilikçi projeleri hayata geçirmek için önemli bir rol oynar.

4. Teknoparkta şirket kurmak için hangi adımlar izlenmelidir?

Teknokentlerde şirket kurmak hem işleyiş hem de uygulamada farklı süreçleri girişimcilerin takip etmesi beklenmektedir. Bu süreçlerin bazıları yasal olarak gereklilikken, bazıları da yukarıda değindiğimiz teknokentlerin ortaya koyduğu avantajların amacına ulaşabilmesi için oldukça önemlidir.

Öncelikle girişimcilerin derinlemesine bir araştırma yapması gerekmektedir. Girişimciler bulundukları bölgedeki teknokentleri ve içerdikleri imkanlarını araştırmalıdır. Teknokentteki firmaların sektörlerinden, teknokentlerde düzenlenen programların sektörel dağılımına kadar farklı unsurlara dikkat edilmelidir. Bununla birlikte teknoparkların bir ekosistem olduğu unutulmamalı ve bağlı oldukları üniversitelerinde benzer şekilde araştırılması, girişimcilerin doğru adımları atabilmeleri açısından önemlidir.

Öncelikli teknokentler belirlendikten sonra, teknokent yönetici şirket yetkilileriyle temase geçilmelidir. Teknokentlerin birçoğunun internet sitelerinde veya iletişim bilgilerinde genellikle başvuru süreçleri ve gereksinimler hakkında bilgiler bulunur. Fakat yine de bu yapılar ile iletişime geçilerek bu belge ve süreçlerin güncelliğinin kontrol edilmesinde yarar bulunmaktadır.

Süreçleri başlatmadan önce girişimcilerin etkin bir iş planı oluşturmaları faydalı olacaktır. Teknokent süreçleri tamamiyle iş planı üzerinden kurculanacak ve ilerleyecektir. İyi bir iş planı, girişimcinin hedeflerini, iş modelini, pazar analizini, finansal projeksiyonları ve stratejilerini içermelidir. İş planı, teknokent yönetimine ve potansiyel yatırımcılara sunulacak önemli bir belgedir.

İş planının şekillenmesiyle birlikte başvuru formlarının hazırlanması ve gerekli belgelerin toplanması sürecine geçilmelidir. Girişimciler, teknokentlerin başvuru süreçlerini takip ederek başvurularını gerçekleştirmelidir. Başvuru sürecinde genellikle şirket kuruluş belgeleri, iş planı, finansal bilgiler ve ekibin özgeçmişleri beklenmekle birlikte, teknokentlerin iş işleyişi gereği farklı bilgi ve belgelerde talep edilebileceği unutulmamalıdır.

Başvurular teknokent yönetimleri tarafından değerlendirilmektedir. Değerlendirme süreci genellikle iş planınızın incelenmesi, mülakatlar veya sunumlar şeklinde gerçekleşebilir. Bu süreçte teknokent yönetimi, iş fikrinin inovasyon potansiyeli, pazar rekabeti ve sürdürülebilirliği gibi faktörleri değerlendirmektedir. Başvurusu kabul edilen girişimcilerin, şirket kurulum süreçlerini başlatmaları beklenmektedir. Girişimciler bu noktada şirket tescili, vergi kaydı, ticaret siciline kayıt gibi adımları izleyerek resmi olarak şirketlerini kurmaları beklenmektedir.

Teknokentler, her biri kendi süreçlerine ve gereksinimlerine sahip olan farklı kuruluşlardır. Bu nedenle, girişimciler seçtikleri teknokentin web sitesini ziyaret ederek ve doğrudan iletişime geçerek spesifik başvuru adımları ve gereklilikleri hakkında ayrıntılı bilgi almalıdır.

5. Türkiye’de hangi tür şirketler kurabilirim?

Türkiye’de şirket kurmak isteyen kişiler, farklı şirket türleri arasından seçim yapabilirler. Şirket türleri ve özellikleri şunlardır:

- Anonim Şirket (A.Ş.): En yaygın şirket türüdür ve en az beş ortakla kurulur. Ortaklar, şirketin borçlarından sadece hisseleri oranında sorumludur. A.Ş.’ler, genellikle büyük ölçekli işletmeler için tercih edilir.

- Limited Şirket (Ltd. Şti.): En az iki ortakla kurulur. Şirketin borçlarından sadece sermaye payları oranında sorumludurlar. Limited şirketler, daha küçük ölçekli işletmeler için uygun bir seçenektir.
- Şahıs Şirketi: Bir kişi tarafından kurulan şirkettir. Şahıs şirketlerinde, kişi işletmenin borçlarından bireysel olarak sorumludur.

Türkiye’de şirket kurmak isteyen kişilerin, işletme ihtiyaçlarına ve faaliyet alanlarına uygun bir şirket türü seçmeleri önemlidir. Seçilen şirket türüne göre belirli yasal gereklilikler vardır ve şirket sahiplerinin bu gereklilikleri yerine getirmeleri gerekmektedir.

6. Türkiye’de şirket kurmak için hangi evraklar istenmektedir?

Yabancı yatırımcıların süreçleri “Doğrudan Yabancı Yatırımcılar Kanunu” kapsamında tanımlanmış ve uygulanmaktadır. Türkiye’de şirket kurmak isteyen yatırımcılar, yerli yatırımcılarla yakın haklara sahiptir. Söz konusu kanun bu durumu;

“Yabancı yatırımcılar tarafından Türkiye’de doğrudan yabancı yatırım yapılması serbesttir.”

ve

“Yabancı yatırımcılar yerli yatırımcılarla eşit muameleyle tabidirler.”²

şeklinde tanımlamıştır.

Yabancı uyruklular Türkiye’de tanımlanmış tüm şirket türlerini kurabilmekle birlikte bu çalışmada en sık rastlanan ve teknoloji girişimcileri için öne çıkan 3 şirket türü (şahıs şirketi, limited şirketi ve anonim şirketi) üzerinde durulacaktır.

Yabancı uyruklu bireylerin, Türkiye’de şirket kurmaları için gerekli olan belgeler şu şekildedir;

- Başvuru dilekçesi,

² 4875 sayılı, Doğrudan Yabancı Yatırımcılar Kanunu,
<https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.4875.pdf>

- Şirket sözleşmesi,
- İmza yetkilileri faaliyet belgesi,
- İmza beyannamesi,
- Hissedarların pasaport fotokopileri,
- Potansiyel vergi numarasına ilişkin tescil talep dilekçesi, ana sözleşme, kira sözleşmesi, vekaletname
- Tescil başvurusunda bulunurken kuruluş bildirim formu, şirket sözleşmesi, rekabet kurumuna ödeme belgesi, kuruluş beyannamesi, ticaret odası tescil formu, banka dekontu, şerhlere ilişkin belgeler, aynı sermaye uzman raporu

Bu belgeler, şirket kurulumu için zorunlu belgeler olup, dönemsel durumlarda bunlara ek olarak farklı bilgi ve belgeler talep edilmesi mümkündür.

10.08.2005 tarih ve 25902 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan **İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin** 5'inci maddesinin (I) bendinde yer alan "Yabancı uyrukluların işyeri açması ve çalıştırması konusunda, yabancılarla ilgili mevzuat hükümlerine uyulması" hükmü yer almakta olup **6735 sayılı Kanun** gereğince, işyeri açacak yabancı şahısların çalışmaya başlamadan önce Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'ndan çalışma izni almaları zorunludur.³

Buna ek olarak; Geçici koruma kapsamında bulunan Suriyelilerin ülkemizde çalışabilmelerine ilişkin usul ve esaslar ise, 15.01.2015 tarih ve 29594 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiş bulunan "**Geçici Koruma Sağlanan Yabancıların Çalışma İzinlerine Dair Yönetmelik**" ile düzenlenmiş olup, bu kapsamda bulunan yabancıların ülkemizde çalışabilmeleri için Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'ndan çalışma izni almaları zorunludur. [3]

7. Türkiye'de şirket kurmak için yapılması gerekenler nelerdir?

Uluslararası koruma ve başvuru sahipleri ile geçici koruma yararlanıcıları tarafından şahıs veya sermaye şirketi kurulmasına ilişkin işlemler, yabancıların geçici koruma

³ <https://www.csgeb.gov.tr/uigm/genel-bilgi/yabancilarin-turkiye-de-sirket-isyeri-acma-sartlari-ve-sureci/>

kimlik belgesi veya ikamet izin belgesinde yazılı 99 ile başlayan yabancı kimlik numarası üzerinden şirket kuruluş prosedürleri uygulanarak yürütülür. Şirket kuruluş işlemleri yabancıнын kendisi, vekalet verecekleri bir Türk vatandaşı veya bir mali müşavir tarafından yapılabilmektedir.

- Şirket tipine de karar verdikten sonra kurulum aşamasında iki tescil işleminin yapılması gerekmektedir. Söz konusu bu tescil işlemleri; (1) ilgili ticaret odasına kayıt yaptırmak ve (2) ilgili vergi dairesinden mükellefiyet açtırmaktır.
- Şirket merkezi olarak bir adres tanımlanması gerekmektedir. Kira kontratı yaptıktan sonra müşavirinizle şirket ana sözleşmesi hazırlanmalıdır.
- Ana sözleşme Mersis sistemi üzerinden hazırlanmalıdır. Potansiyel vergi numarası da bu aşamada sistem üzerinden tanımlanacaktır.
- Noterden ana sözleşmenin tanımlanması ve müşavire vekalet verilmesi gerekmektedir.
- Noter onaylı ana sözleşme ve sistem üzerinden alınan potansiyel vergi numarası ile bankada şirket adına hesap açtırmanız ve sermaye olarak tanımlanan zorunlu tutarın bu hesaba yatırılması gerekmektedir. Bu para, şirketiniz kurulana kadar banka tarafından bloke edilmektedir.
- Şirket kaydı için müşavir, ilgili ticaret odasına gerekli evrakları içeren dosya (dilekçe, kuruluş beyannamesi, ana sözleşme, banka blokaj yazısı, rekabet fon ödemesi vs.) ile birlikte başvuruda bulunur.
- Ticaret Odası'na şirketiniz kaydedildikten sonra tekrar notere girilerek imza sirkülerinin hazırlanması gerekmektedir.

8. Türkiye’de şirketim üzerinden girişimcilik desteklerinden faydalanabilir miyim?

Türkiye’de geçici koruma altındaki kişilerin girişimcilik desteklerinden faydalanma imkanı bulunmaktadır. Türkiye, geçici koruma altındaki Suriyeli sığınmacılara yönelik olarak çeşitli girişimcilik destek programları ve politikaları geliştirmiştir.

Türkiye'deki geçici koruma altındaki kişilere yönelik girişimcilik destekleri şunları içerebilir:

1. KOSGEB Destekleri: Türkiye'deki KOSGEB (Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi) tarafından sunulan girişimcilik destek programlarından yararlanma imkanı bulunmaktadır. KOSGEB, iş kurma, eğitim, danışmanlık ve finansal destek gibi alanlarda Suriyeli girişimcilere yönelik programlar düzenlemektedir.
2. İŞKUR Destekleri: Türkiye'deki İŞKUR (Türkiye İş Kurumu), geçici koruma altındaki kişilere yönelik girişimcilik destekleri sunmaktadır. İŞKUR, iş kurma sürecinde danışmanlık, eğitim, iş planı hazırlama gibi hizmetlerin yanı sıra işletme sermayesi desteği sağlamaktadır.
3. SODES Projeleri: SODES (Sosyal Destek Programı), Suriyeli sığınmacılar ve diğer dezavantajlı gruplar için sosyal ve ekonomik kalkınma projeleri yürütmektedir. Bu projeler kapsamında girişimcilik eğitimleri, iş kurma destekleri ve mikro kredi imkanları sunulmaktadır.
4. Sivil Toplum Kuruluşları (STK'lar): Türkiye'deki bazı sivil toplum kuruluşları, geçici koruma altındaki kişilere yönelik girişimcilik destekleri sağlamaktadır. Bu STK'lar, eğitim, mentorluk, sermaye desteği ve ağ oluşturma gibi imkanlar sunarak girişimcilerin işlerini kurmalarını ve büyütmelemlerini desteklemektedir.

Bu destekler ve programlar, geçici koruma altındaki kişilere iş kurma ve girişimcilik faaliyetleri için destek sağlamayı amaçlamaktadır. Ancak destek programlarının detayları zaman içinde değişebilir, bu nedenle güncel bilgileri ilgili kurum ve kuruluşlardan edinmeniz önemlidir.

PART C: İŞVERENLER İÇİN GEÇİCİ KORUNMA ALTINDAKİ GİRİŞİMCİLER ÖZELİNDE YABANCI UYRUKLU BİREYLERİN DAHİL EDİLMESİ

1. Türkiye'nin mültecilere sağladığı “geçici koruma” nedir?

22 Ekim 2014'te Resmi Gazete'de yayımlanan ve 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun 91. maddesine dayanarak uygulamaya konulan Geçici Koruma Yönetmeliği, belirli şartları karşılayan yabancılara yönelik koruma sağlayan bir düzenlemedir. Bu yönetmelik kapsamında, kendi ülkelerindeki zorlayıcı durumlar nedeniyle ayrılmak zorunda kalmış, geri dönemeyen ve ister bireysel isterse toplu halde Türkiye'ye gelen veya Türkiye üzerinden geçen kişilere, başvuruları tek tek ele alınmaksızın geçici koruma sunulmaktadır.

2. Geçici koruma ne sağlamaktadır?

Geçici koruma, koruma altına alınan bireylerin, istemleri dışında asıl ülkelerine gönderilmelerini ortadan kaldırmayı amaçlamaktadır. Bu uygulama sayesinde, kayıt işlemlerini tamamlayan kişilere Türkiye içerisinde yasal olarak ikamet etme hakkı tanınmaktadır. Ayrıca, geçici koruma altındaki bireylerin sağlık, eğitim ve benzeri temel ihtiyaçlarına yönelik hizmetlere erişimleri de bu politika ile güvence altına alınmaktadır.

3. Geçici koruma altındaki kişiler nasıl çalışma izni alır?

Kişiler, geçici koruma kayıtlarını tamamladıktan altı ay sonrasında, çalışma izni alabilme hakkına sahiptirler. Bu süreçte, başvuru için gerekli olan önemli belgelerden biri, üzerinde '99' ile başlayan yabancı kimlik numarasının yer aldığı Geçici Koruma Kimlik Belgesi'dir. Bu belgeye sahip olmak, çalışma izni başvurusu yapabilmek için bir önkoşuldur.

Geçici koruma altında bulunan kişiler için çalışma izni başvuruları, genel olarak **işverenler tarafından** gerçekleştirilmelidir. Bu başvurular, e-Devlet platformu ya da

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın elektronik sistemleri aracılığıyla yapılabilmektedir. Bu sürecin her aşamasını, başvuruların alınmasından değerlendirilmesine ve sonuçlandırılmasına kadar, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı yürütmektedir. Çalışma iznine dair en son bilgilere erişmek ve güncellemelerden haberdar olmak için, bakanlığın web sitesini ziyaret edebilir ya da Alo 170 hattını arayarak ücretsiz danışmanlık hizmeti alabilirsiniz.

4. Çalışma izni başvurusu şartları nelerdir?

Geçici koruma sağlanan yabancıların çalıştırılmak üzere yapılan çalışma izni başvuruları için belirli şartlar bulunmaktadır:

- **Geçici Koruma Kimlik Belgesi:** Başvuracak yabancı, geçici koruma statüsünde olduğunu doğrulayan geçici koruma kimlik belgesine ve geçerli bir yabancı kimlik numarasına sahip olması gerekmektedir.
- **Geçici Koruma Süresi:** Çalışma izni başvurusunun yapıldığı tarih itibarıyla, yabancı, en az altı aylık geçici koruma süresini tamamlamış olması zorunludur.
- **Ön İzin Belgeleri:** Başvuracak yabancı, çalışmayı planladığı sektör bazında ön izin alma zorunluluğu vardır. Örneğin;
 - Eğitim sektöründe çalışacaklar için Milli Eğitim Bakanlığından,
 - Sağlık sektöründe çalışacaklar için Sağlık Bakanlığından,
 - Akademisyen olarak çalışacaklar için ise Yükseköğretim Kurulundan alınmış ön izin belgesi gerekmektedir.

Bu şartlar, geçici koruma altındaki yabancıların Türkiye'de çalışma izni alabilmeleri için uyulması gereken temel koşulları oluşturur.

5. İşveren tarafından çalışma izni başvurusu nasıl yapılır?

Çalışma izni başvurusu süreci, geçici koruma sağlanan yabancılar ve bu yabancıları çalıştıracak işverenler için aşağıda belirtilen adımları içerir:

- **Başvuru Süreci:** Çalışma izni başvurusu, ilgili yabancı kendi hesabına çalışacaksa kendisi tarafından, bir işveren tarafından çalıştırılacaksa işveren tarafından yapılır. Başvurular, e-Devlet Kapısı (www.turkiye.gov.tr veya www.csqb.gov.tr/uigm) üzerinden, geçici koruma sağlanan yabancılar için ayrılan özel modül aracılığıyla çevrim içi olarak gerçekleştirilir.
- **İşveren Kaydı:** Otomasyon sisteminde henüz bir işveren kaydı bulunmayan işverenlerin, başvurmadan önce sistem üzerinde bir işveren kaydı oluşturmaları gerekmektedir.
- **Kimlik ve Nüfus Bilgileri:** Yabancı'nın kimlik numarası sisteme girildikten sonra, sorgulama yoluyla yabancıya ait nüfus bilgileri sistem tarafından çekilir. İşyeri için belirlenen adres, bu alanda güncellenerek işlem tamamlanır.
- **Başvuru Kontrolü:** Yapılan başvuru sırasında, yabancı'nın geçici koruma statüsünde olduğu ve başvuru tarihi itibarıyla en az altı aylık koruma süresinin doldurulduğu İçişleri Bakanlığı kayıtları üzerinden kontrol edilir. Eğer bu teyit edilemezse, sistem üzerinden işleme devam edilemez.
- **Bilgi ve Belgelerin Girilmesi:** Yabancı ve işverene ait tüm bilgilerin sisteme eksiksiz bir şekilde girilmesi ve gerekli belgelerin yüklenmesi zorunludur. Biyometrik fotoğraf, iş sözleşmesi ve işyeri ile ilgili gerekli belgeler sisteme yüklenmelidir.
- **Daha Önceki Başvurular:** Eğer geçici koruma sağlanan yabancı'nın daha önce değerlendirme aşamasında bir başvurusu varsa, yeni bir işleme devam edilemez.
- **Çevrim İçi Başvuru ve Belgeler:** Başvurular yalnızca otomasyon sistemi üzerinden çevrim içi olarak yapılmalıdır; kağıt ortamında herhangi bir belge Bakanlığa gönderilmez.
- **Kendi İsim ve Hesabına Çalışacak Yabancılar:** Kendi nam ve hesabına çalışacak yabancılar için, vergi numarası bulunması ve işyeri kuruluş işlemlerinin tamamlanması gerekmektedir. İlgili ticaret sicil gazetesini ya da oda sicil kayıt belgesi gibi faaliyet belgeleri, başvuru sırasında sisteme taranmalıdır.

Yetkili idareler, işyeri açma ve iş ruhsatı verirken yabancıların çalışma iznine sahip olmasını şart koşar.

6. Çalışma izni başvurusu yaparken nelere dikkat edilmelidir?

Geçici koruma statüsündeki yabancılar için çalışma izni ile ilgili önemli noktalar şunlardır:

- Çalışma izinleri, geçici koruma statüsündeki yabancılar verilse de ikamet izni yerine geçmez. Bu, çalışma izni sahibi yabancıların ikamet statülerini ayrıca düzenlemeleri gerektiği anlamına gelir.
- İşverenin, çalışma izni onayından veya çalışma izninin ilgililere tebliğ edildiği tarihten itibaren 30 gün içerisinde, bağlı olduğu Sosyal Güvenlik Merkezine başvurarak yabancı için sigortalı işe giriş bildirgesi vermesi zorunludur.
- Yabancıların çalışma izni başvurusu sırasında beyan ettiği ücret, sigorta primlerinin hesaplanmasında esas alınacak alt limiti oluşturur. Bu tutarın altında bir ücretle sigorta primi ödenemez.
- Eğer işverenin birden fazla Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) tescil numarası varsa, yabancıların çalışacağı adresle ilişkilendirilmiş olan SGK tescil numarası kullanılarak işyeri kaydı oluşturulmalıdır. Yanlış SGK tescil numarası kullanılarak yapılan başvurular kabul edilmez.
- SGK tescil numarası üzerinden yapılan işyeri kaydında, Ulusal Adres Veri Tabanından seçilen ve yabancıların çalışacağı adres ile SGK işyeri sicil numarası aracılığıyla sorgulamadan elde edilen adresin eşleşmesi gerekmektedir. Eğer seçilen adres Ulusal Adres Veri Tabanında yer almıyorsa, yabancıların çalışacağı işyeri adresinin yerel belediyenin numarataj servisi vasıtasıyla kaydedilmesi zorunludur. SGK işyeri tescil numarasına atfedilen adres güncel değilse, işyeri kaydının oluşturulmasından önce bu adresin SGK'dan güncellenmesi gerekir.

Bu kurallar, geçici koruma altındaki yabancıların çalışma izin süreçlerinin düzgün işlemesi ve ilgili yasal zorunlulukların sağlanması adına önem taşımaktadır.

7. Bağımsız çalışma izni nedir?

Yabancıların Türkiye'deki çalışma izinlerine dair düzenlemeler uyarınca, kişinin kendi isim ve hesabına çalışmasına olanak veren çalışma iznine “bağımsız çalışma izni” denir. Eğer Türkiye'deki yasal düzenlemelere uygun olarak bir işletme kuracak ve bu işletmede kendi isim ve hesabınıza çalışacaklarsa çalışma izni türlerinden “bağımsız çalışma izni” için başvuruda bulunulması gerekir. Bağımsız çalışma iznine başvuracak kişiler, başvurularını kendileri yapar. Bunun için bir elektronik tebligat adresine sahip olmanız gerekmektedir. Elektronik tebligat adresi almak için PTT şubelerine başvurabilirler.

8. Hangi durumlarda çalışma izninden muaf olunabilir?

Uluslararası İşgücü Kanunu No. 6735 ve Geçici Koruma Altındaki Yabancılar Yönelik Çalışma İzinleri Hakkında Yönetmelik gereğince, geçici koruma altında olan kişiler, mevsimlik tarım ve hayvancılık faaliyetlerine katılma durumunda çalışma izni alma zorunluluğundan muaf tutulabilirler. Fakat, bu tür bir muafiyetin otomatik olarak verilmediği unutulmamalıdır; bu muafiyetten faydalanmak isteyenlerin öncelikle başvuruda bulunmaları gerekir. Geçici koruma statüsünde kaydı bulunanlar, kayıt işlemlerini tamamladıktan altı ay sonrasında, çalışma izni muafiyeti için başvuru yapabilirler.

Muafiyet prosedürü ile ilgili olarak, geçici koruma altındaki bireylerin muafiyet başvurularını, geçici koruma kayıtlarının yapıldığı ilin Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğüne yapmaları gerekmektedir. Bu başvuruların ardından, süreç Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın bilgisine sunulur. Bakanlık, başvuruyu aldıktan sonraki otuz gün içerisinde başvuru sahibine, başvurunun kabul edilip edilmediğine dair bir cevap vermekle yükümlüdür. Verilecek olan bu karar, bireylerin elektronik tebligat adresleri üzerinden kendilerine iletilir. Bakanlığın olumlu yönünde verdiği kararlar sonrasında, adaylar çalışma izni muafiyet hakkına sahip olurlar. Mevsimlik tarım veya hayvancılık alanında çalışmalarına izin verilen yabancıların, çalışma izni muafiyetleri ile ilgili bilgiler, başvurularını takip eden ayın ilk haftasında ilgili Valiliklere iletilecektir.

9. Geçici koruma altında bulunan kişiler hangi meslek gruplarında çalışamaz?

Türkiye'deki mevcut yasal düzenlemelere göre, yabancı uyruklu kişilerin ülke içinde bazı meslekleri icra etmelerine izin verilmemektedir. Bu kapsamda, dış hekimliği, eczacılık, veterinerlik gibi sağlık sektörü pozisyonları; avukatlık ve noterlik gibi hukuki alandaki meslekler; özel ya da kamu sektöründe güvenlik görevliliği; denizlerde dalgıçlık, kaptanlık, kılavuzluk gibi denizcilikle ilişkili görevler ve gümrük müşavirliği, turist rehberliği gibi çeşitli profesyonel alanlarda çalışmaları yasaktır. Ayrıca, yabancılar özel hastanelerde sorumlu müdürlük pozisyonlarında da görev alamazlar. Türkiye'de faaliyet göstermek isteyen yabancı uyruklu bireylerin, bu meslek ve görevlere yönelik sınırlamaları dikkate alarak iş planlaması yapmaları önemlidir.

10. Çalışma izni başvurusunda ek yükümlülükler öngörülmüyor mu?

Geçici koruma statüsünde olan sağlık ve eğitim alanında faaliyet gösteren profesyonellerin, Türkiye'de çalışma iznine başvurmadan önce alması gereken önemli adımlar bulunmakta. Bu adımlar arasında, ilgili meslek gruplarına özgü ön izinlerin alınması yer alır. Sağlık sektöründeki profesyoneller için bu ön izin, Sağlık Bakanlığı tarafından verilmeli; eğitim sektöründekiler için ise, çalışılacak kuruma bağlı olarak ya Millî Eğitim Bakanlığı'ndan ya da Yükseköğretim Kurulu'ndan alınmalıdır.

Ayrıca, Araştırma ve Geliştirme (Ar-Ge) alanında çalışacak yabancı uzmanlar için de özel bir ön koşul bulunmakta. Ar-Ge Merkezi Belgesi'ne sahip firmalarda çalışacak yabancı personelin, çalışma izni başvurularında Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'ndan olumlu bir görüş alınması gerekmektedir.

Bu prosedürler, işe alım süreçlerinde yalnızca resmi çalışma izni alınmasından öte, mesleki ve sektörel düzenlemelere uygunluğun da teyit edilmesini sağlamak amacı taşır. Dolayısıyla, yukarıda belirtilen alanlarda meslek icra etmek isteyen geçici koruma altındaki yabancılar, çalışma izinlerine başvurmadan önce gereken ön izinleri veya

bakanlık olumlu görüşlerini almış olmalıdırlar. Bu ön izinler, başvurularının değerlendirme sürecine alınabilmesi için zorunlu bir ön şarttır.

11. Çalışma iznini alan bir kişi ne zaman çalışmaya başlayabilir?

Çalışma izni alındıktan sonra, alıcıların ve işverenlerin uyması gereken belirli süreçler bulunmaktadır. İlk olarak, çalışma izninin alınmasının ardından, izin sahibinin 30 gün içinde işe başlaması zorunludur. Bu süreç, çalışma izninin aktif olarak kullanımını ve ilgili kişinin ülkede meşru bir şekilde istihdam edilmesini sağlar.

İkinci olarak, işe başlama işlemi gerçekleştikten sonra, işverenin bu durumu Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na bildirmesi gerekir. Bu bildirim işe başlama tarihini takip eden 15 gün içinde yapılmalıdır. Bu adım, resmi kayıtların doğruluğunu ve güncelliğini korumak, ayrıca işverenin yasal yükümlülüklerini yerine getirdiğinin kayıt altına alınmasını sağlamak için önemlidir.

Bu süreçlerin herhangi bir aşamasında gecikme veya ihmalkârlık olduğunda, hem işveren hem de çalışan yasal sorunlarla karşılaşabilir. Bu nedenle, çalışma izni ile ilgili tüm süreçlerde zamanında ve düzgün bir şekilde hareket etmek, hem işverenin hem de çalışanın sorumluluğundadır.

12. Çalışma iznine sahip olan kişiler başka bir işyerinde çalışabilir mi?

Türkiye'deki mevcut mevzuata göre, çalışma izni süreçleri ve bu iznin geçerliliği konusunda belirli kurallar bulunmaktadır. Bu kurallardan biri, çalışma izninin işveren tarafından, belirli bir işyeri veya konut için yapılan başvuru üzerine verilmesidir. Bu bağlamda, bir kişinin çalışma izni aldığı işyerinden ayrılması durumunda, bu izin, süresi dolmamış olsa dahi geçerliliğini yitirir.

Bu sistemin işleyişi, çalışma izninin sadece belirli bir işveren ve işyeri için verildiği ve bu iznin, çalışanın işyeri değişikliği yapması durumunda geçersiz olduğu anlamına gelir. Dolayısıyla, bir çalışanın iş değişikliği yapması halinde, yeni işverenin, çalışan adına yeni bir çalışma izni başvurusu yapması gerekir. Bu başvuru süreci, çalışanın yeni işyerinde yasal olarak çalışabilmesi için zorunludur.

Aynı zamanda, mevzuat, bir kişinin tek bir çalışma izniyle birden fazla işyerinde çalışmasına da izin vermemektedir. Bu kural, işveren ve çalışanın yasal yükümlülüklerini açıkça belirlerken, çalışma izninin işveren ve işyerine özgü olduğunu vurgular.

Bu durumlar, çalışma izni yönetmelikleri kapsamında düşünüldüğünde, herhangi bir iş değişikliği ya da işyeri değişikliği olduğunda, yeni şartlara uyum sağlamak için gerekli yasal prosedürlerin izlenmesi gerektiğini göstermektedir. Bu, iş güvencesi ve mevzuata uyum açısından önemli bir adımdır.

13. Çalışma izni uzatılabilir mi?

Türkiye'de yabancı uyruklu bireylerin çalışma izni süreçleri, ilk başvuruda ve izin süresinin uzatılmasında belirgin kurallara tabidir. İlk defa çalışma izni başvurusunda bulunacak yabancılara, genellikle en fazla bir yıl süreyle izin verilir. Bu süre sonunda, aynı işveren için çalışmaya devam etme niyetindeyseniz, çalışma izninizin süresi dolmadan önce, sistem üzerinden bir uzatma başvurusunda bulunmanız gerekmektedir. Bu noktalara dikkat etmek önemlidir:

- **Uzatma Başvurularının Zamanlaması:** Çalışma izninizin süresinin bitimine 60 gün kala uzatma başvurusu yapabilirsiniz. İzin süresinin bitiminden sonra yapılan uzatma başvuruları kabul edilmemektedir, bu nedenle zamanlamaya dikkat etmek önemlidir.
- **Başvuru Süreci:** Çalışma izninin uzatılması talepleri, işveren tarafından e-Devlet Kapısı üzerinden yapılmalıdır. İşverenin bu süreçte aktif bir role sahip olması ve gerekli prosedürleri zamanında yerine getirmesi gerekmektedir.

- **Yeni İşveren Durumu:** Eğer çalışma izninizin süresi bittiğinde başka bir işyerinde çalışmayı planlıyorsanız, bu durumda yapılacak başvuru, bir uzatma talebi olarak değil, yeni bir çalışma izni talebi olarak işlenecektir. Yani, iş değişikliği yeni bir başvuru sürecini gerektirir.

Bu kurallar, yabancı uyruklu çalışanların Türkiye'deki iş hayatına uyum sağlarken, yasal olarak korunmalarını ve mevzuata uygun hareket etmelerini sağlamak için tasarlanmıştır. Hem çalışanlar hem de işverenler için, bu prosedürlere uyum sağlamak, sadece yasal bir zorunluluk değil, aynı zamanda sorunsuz bir istihdam sürecinin de temelidir.

14. Çalışma iznine sahip olan kişilerin hakları nelerdir?

Türkiye'de çalışma şartları ve işçi hakları konusunda, çalışanların korunmasını sağlamak amacıyla bazı önemli düzenlemeler bulunmaktadır. Bu düzenlemeler, özellikle geçici koruma altındaki kişiler ve diğer yabancı uyruklu çalışanlar için de geçerlidir. Burada dikkat edilmesi gereken bazı önemli noktalar şunlardır:

- **Asgari Ücret Garantisi:** Geçici koruma altındaki kişilere yapılan ödemenin, Türkiye'de yasal olarak belirlenen asgari ücretin altında olması mümkün değildir. Bu kural, tüm çalışanların adil ücret alma hakkını korumayı amaçlar.
- **Sigortalı Çalışma Şartı:** Türkiye'de sigortalı bir çalışan olabilmek için Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olma şartı bulunmamaktadır. Bu, yabancı uyruklu çalışanların da sosyal güvenlik haklarından faydalanabileceği anlamına gelir. İşverenlerin, çalışanları için sigorta girişi yapmaları, yetkili makamlara gerekli bildirimlerde bulunmaları ve düzenli olarak sosyal güvenlik primlerini yatırmaları zorunludur.
- **Sigortasız Çalıştırma Durumunda Yapılacaklar:** İşverenlerinin kendilerini sigortasız olarak çalıştırdığının tespit edilmesi halinde, çalışanlar idari para cezası uygulanan işverene karşı haklarını arayabilirler. Sigortasız çalıştırıldığını düşünen kişiler, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın ilgili İl Müdürlüklerine başvurabilir veya Alo 170 hattını arayarak durumu ihbar edebilirler.

- **Mevsimlik Tarım veya Hayvancılık İşleri:** Mevsimlik tarım veya hayvancılık işlerinde çalışma izni muafiyeti bulunmakla birlikte, bu tür işlerin 30 günden fazla sürmesi durumunda, işverenin ilgili çalışanı sigortalı olarak bildirmesi gerekmektedir.

Bu düzenlemeler, çalışanların haklarının korunmasını sağlamak ve yasal çerçevede adil çalışma koşulları oluşturmak için var. İşçi ve işverenlerin bu kurallara uyması, hem yasal yükümlülükleri yerine getirmeleri hem de sosyal adaletin sağlanması açısından önemlidir.